

Uzasadnienie postanowienia z dnia 27 grudnia 2023 r.

Pozwany (...) sp. z o.o. w G. pismem z dnia 27 listopada 2023 r. wniósł o zmianę prawomocnego postanowienia Sądu Okręgowego w Gdańsku z dnia 2 lutego 2023 r. zmienionego postanowieniem Sądu Apelacyjnego w Warszawie z dnia 27 czerwca 2023 r. w sprawie VII AGz 183/23 przez wyeliminowanie z treści nałożonego przez pozwaną spółkę zobowiązania do przedłożenia stronie powodowej wszelkiej dokumentacji obejmującej lata 2011 – 2014 zarówno w zakresie udzielenia powodowi informacji (pkt. 1) jak i wydania środków dowodowych (pkt 2) – której to dokumentacji pozwana spółka nie posiada.

W uzasadnieniu pozwany wskazał, że wykonując orzeczenie Sądu Apelacyjnego w Warszawie z dnia 27 czerwca 2023 r. przedłożył powodowi żadaną dokumentację przy piśmie z dnia 31 lipca 2023 r., jak również przy piśmie z dnia 15 września 2023 r. Mimo to powód wnioskiem z dnia 4 października 2023 r. wystąpił do Sądu o egzekucję orzeczenia w trybie art. 1050 § 1 k.p.c. Pozwany w postępowaniu tym poinformował organ egzekucyjny, że nie jest w stanie zrealizować tytułu wykonawczego w zakresie wcześniejszym niż rok 2014 r. Z uwagi na formalny charakter postępowania egzekucyjnego, stanowisko pozwanego może nie zostać uwzględnione i pozwanemu grozi nałożenie wysokiej grzywny w celu przymuszenia.

Pozwany powołał się na treść art. 742 k.p.c., wskazując, że orzeczeniem sądu doszło do tzw. nadzabezpieczenia. Wskazane dokumenty, zdaniem pozwanego nie są niezbędne do ustalenie wysokości odszkodowania. Poza tym pozwana nie jest w stanie wykonać orzeczenia, gdyż nie posiada dokumentów wskazanych w treści postanowienia za okres wcześniejszy niż 2014 r.

Powód w odpowiedzi na wniosek domagał się jego oddalenia. Podkreślił, że nie zachodzą przesłanki określone w art. 742 k.p.c. Zdaniem powoda, twierdzenia pozwanego o braku dokumentacji są gołosłowne. Samo zanegowanie przez pozwanego posiadaniu dokumentów i informacji nie może prowadzić do pozbawienia powoda ochrony. Co więcej, w przypadku, gdyby pozwany wyzbył się żądanej dokumentacji powinien doprowadzić do jej odtworzenia. Pozwany zaprzeczył, aby postanowieniem Sądu Apelacyjnego doszło do tzw. nadzabezpieczenia. Sąd Apelacyjny potwierdził, że żądane informacje i dokumentacja są potrzebne do dochodzenia roszczeń odszkodowawczych. Świadczenia objęte tytułem w postaci orzeczenia Sądu Apelacyjnego z dnia 27 czerwca 2023r. mają charakter czynności niezastępowalnych.

W ocenie sądu żądanie pozwanego nie zasługuje na uwzględnienie.

Postanowienie Sadu Apelacyjnego w Warszawie z dnia 27 czerwca 2023 r. zawiera dwojakiego rodzaju rozstrzygnięcia. W pkt I ppkt 1. Sąd nałożył na pozwanego obowiązek udzielania informacji na podstawie art. 479¹¹³ i nast. k.p.c., natomiast w pkt. I. ppkt2. Sąd zobowiązał pozwanego do wydania określonej dokumentacji. Oba punkty rozstrzygnięcia dotyczą odmiennych instytucji procesowych i nakładają na pozwanego obowiązek spełnienia świadczeń różnego rodzaju. Determinuje to sposób egzekucji obu rodzajów świadczeń, jak również możliwość zmiany lub uchylecia orzeczenia w trybie określonym w art. 742 k.p.c. Dlatego też żądanie wniosku pozwanego należy odnieść osobno do obu punktów orzeczenia.

Uprzedzając dalsze rozważania warto podkreślić, że zarówno wydanie lub wyjawienie środka dowodowego, jak i nakazanie udzielania informacji należą do tzw. instytucji pomocniczych (obok zabezpieczenia środka dowodowego), występujących jedynie w postępowaniu odrębnym w sprawach własności intelektualnej. Obecnie nie budzi wątpliwości, że wszystkie one mają charakter procesowy w odróżnieniu od roszczeń formułowanych np. w oparciu o treść art. 48 ustawy o zbiorowym zarządzaniu prawami autorskimi i prawami pokrewnymi. W związku z tym wiele wypowiedzi doktryny i orzecznictwa wyrażonych na gruncie dawnego art. 105 ustawy o prawie autorskim nie może znaleźć zastosowania do tych instytucji.

W pierwszej kolejności sąd przedstawi rozważania co do wniosku o zmianę postanowienia w przedmiocie wydania środków dowodowych.

Postanowienie w przedmiocie wydania środków obejmuje świadczenie polegające na wydaniu ściśle określonych dokumentów księgowych. Sąd Apelacyjny nie zawarł w treści postanowienia zasad korzystania z tych środków dowodowych, nie wskazując sposobu przekazania środków dowodowych (w szczególności, czy ma to nastąpić w formie elektronicznej, czy papierowej). Niezależnie od tego wydanie środków dowodowych stanowiących dokumenty jest świadczeniem polegającym na przekazaniu „materialnej detencji” dokumentu papierowego lub zapisu na nośniku cyfrowym. Wydanie dokumentów może dotyczyć jedynie dokumentów będących w posiadaniu obowiązanego. W żadnym razie, jak tego oczekuje powód, nie rodzi obowiązku „odtworzenia” dokumentów¹. W ocenie sądu obowiązek wydania dokumentów wskazanych w postanowieniu wydanym na podstawie art. 479¹⁰⁶ k.p.c. nie może być przedmiotem egzekucji w trybie art. 1050 k.p.c. Egzekucję takiego świadczenia prowadzi komornik w trybie określonym w art. 1041 k.p.c. Jeżeli komornik nie znajdzie u dłużnika dokumentów wskazanych w tytule egzekucyjnym możliwe jest wszczęcie przez sąd egzekucyjny na wniosek wierzyciela postępowania dotyczącego wyjawienia przez dłużnika, gdzie owe dokumenty się znajdują w trybie określonym w art. 1045 k.p.c. w zw. z art. 913 k.p.c. Złożenie informacji o miejscu przechowywania dokumentów obwarowane jest obowiązkiem złożenia przyrzeczenia i dalej sankcją odpowiedzialności karnej. Jeżeli zatem dłużnik rzeczywiście nie posiada dokumentów, do których wydania został zobowiązany postanowieniem sądu, prawdziwość oświadczenia złożonego w trybie art. 1045 k.p.c. w zw. z art. 913 może być badana w postępowaniu karnym.

Ustalenie, że dłużnik/pozwany uchyla się od wydania środka dowodowego tj. nie chce wydać dokumentu, mimo, że go posiada, niezależnie od ewentualnych sankcji karnych może prowadzić do zastosowania sankcji procesowej z art. 479¹⁰⁹ § 3 k.p.c. tj. do uznania przez sąd rozpoznający sprawę faktów, które miały zostać stwierdzone za pomocą tego środka za ustalone oraz obciążeniu pozwanego kosztami procesu niezależnie od wyniku sprawy.

Z punktu widzenia żądania pozwanego opartego o treść art. 742 k.p.c. zmiany lub ograniczenia obowiązku objętego postanowieniem wydanym w trybie art. 479¹⁰⁶ istotne jest przesądzenie charakteru tego orzeczenia jako tytułu wykonawczego. Jak już wskazano wszystkie tzw. środki pomocnicze mają charakter instytucji procesowych. Oznacza to, że w przeciwieństwie do wyroku i orzeczeń z nim zrównanych, postanowienia o zabezpieczeniu środka dowodowego, wyjawieniu lub wydaniu środka dowodowego, czy nakazaniu udzielenia informacji, nie rozstrzygają solennie o materialno-prawnym obowiązku pozwanego. Dotyczą jednak świadczeń, które obowiązany (zazwyczaj pozwany) musi wykonać. Ustawodawca wprowadzając te instytucje w ramach nowelizacji z 13 lutego 2020 r. 2 wskazał, że do każdej z nich stosuje się odpowiednio art. 743 (art. 479¹⁰³ k.p.c., art. 479¹⁰⁹ § 2 k.p.c. , art. 479¹¹⁸ § 3 k.p.c.), czyli przepisu dotyczącego wykonania postanowienia o udzieleniu zabezpieczenia. Oznaczałoby to, że postanowienia wydane w ramach zastosowania środków pomocniczych co do swych skutków są podobne (zbliżone) bardziej do postanowień o udzieleniu zabezpieczenia, niż do orzeczeń co do istoty sprawy (wyroków lub orzeczeń z nimi zrównanych np. nakazów). Ustawodawca pozostaje jednak o tyle niekonsekwentny, że w odniesieniu do zabezpieczenia środka dowodowego oraz do udzielenia informacji wskazał na odpowiednie stosowanie art. 742 k.p.c. dotyczącego zmiany lub ograniczenia zabezpieczenia, natomiast co do wydania lub wyjawienia środka dowodowego takiego odesłania brak. Uzasadnienie projektu nie zawiera w tym zakresie jakichkolwiek wyjaśnień. Należy jednak zakładać, że działanie ustawodawcy było w tym zakresie świadome i trudno dopatrywać się tu luki prawnej, która pozwalałaby na zastosowanie art. 742 k.p.c. w drodze analogii.

Sąd pozostawał związany granicami wniosku pozwanego i nie był uprawniony do dokonania zmiany postanowienia sądu apelacyjnego w innym trybie. Dalsze uwagi dotyczące zmiany postanowienia o nakazaniu wydania środka dowodowego zostaną więc poczynione niejako na marginesie.

Wydaje się, że skoro orzeczenie o nakazaniu wydania lub wyjawienia środka dowodowego, jakkolwiek orzekające o świadczeniu, nie jest orzeczeniem solennym lecz postanowieniem nie kończącym postępowania w sprawie, to jako takie może być uchylone lub zmienione wobec zmiany okoliczności na podstawie art. 359 §1 k.p.c.

Orzeczenie zmieniające postanowienie o nakazaniu wydania lub wyjawienia środka dowodowego winno zostać poprzedzone analizą tego, że któreś z okoliczności, jakie legły u podstaw wydania pierwotnego orzeczenia uległy

zmianie. Okoliczności te mogą dotyczyć stopnia uprawdopodobnienia roszczenia wynikającego z naruszenia prawa własności intelektualnej, względnie stopnia uprawdopodobnienia okoliczności, z których wynika, że pozwany dysponuje środkiem dowodowym (art. 479¹⁰⁷ pkt 2) k.p.c.), a nawet okoliczności wpływających na ocenę zachowania zasady proporcjonalności (art. 479⁹⁵ k.p.c.) Konieczne jest jednak porównanie okoliczności, jakie były znane sądowi przy wydaniu postanowienia o nakazaniu wyjawienia lub wydania środka dowodowego, z okolicznościami ujawnionymi (nie koniecznie powstałymi) po tej dacie. Pamiętać bowiem należy, że obowiązek wydania lub wyjawienia środków dowodowych dotyczy sytuacji, gdy roszczenie wynikające z naruszenia oraz posiadanie przez pozwanego określonych dokumentów są uprawdopodobnione, nie zaś udowodnione. Stopień uprawdopodobnienia określonego stanu rzeczy może się zmienić w toku postępowania i osiągnąć stan tak niski, że nieopowalający na utrzymywanie w obrocie prawnym obowiązków objętych postanowieniem.

Sąd, mimo że zastosowanie przepisu art. 359 §1 k.p.c. nie jest uzależnione od wniosku strony, nie prowadził z urzędu czynności w odniesieniu do postanowienia z dnia 27 czerwca 2023 r.

Sąd stoi na stanowisku, że zmiana postanowienia w trybie art. 359 §1 k.p.c. nie może być właściwą drogą do weryfikacji tego, czy obowiązek objęty postanowieniem został wykonany po powstaniu tytułu egzekucyjnego tj. po wydaniu postanowienia o wydaniu lub wyjawieniu środka dowodowego. Zdaniem sądu może to nastąpić jedynie w ramach powództwa o pozbawienie wykonalności tytułu wykonawczego z art. 840 § 1 pkt 2) k.p.c.

Odnosząc się do wniosku o zmianę postanowienia w zakresie dotyczącym nakazania udzielenia informacji, należy wskazać, że przepisy k.p.c. w odniesieniu do tej instytucji (wbrew błędnemu stanowisku sądu wskazanemu w zasadniczych motywach rozstrzygnięcia), zawierają odesłanie do art. 742 k.p.c. Oznacza to, że postanowienie wydane na podstawie art. 479¹¹³ k.p.c. może zostać zmienione lub uchylone jeżeli odpadnie lub zmieni się przyczyna, dla której wydano to postanowienie. W postępowaniu w przedmiocie uchylecia lub zmiany postanowienia badaniu podlegają okoliczności, które miały miejsce po uprawomocnieniu się postanowienia, a odnoszące się do przesłanek wezwania do udzielenia informacji tj. stopień uprawdopodobnienia roszczeń wynikających z naruszenia prawa wyłącznego, okoliczności z których wynika, że obowiązany dysponuje informacjami objętymi wnioskiem oraz okoliczności, że informacje te są konieczne do określenia źródła lub zakresu naruszenia.

Pozwany w swoim wniosku z 27 listopada 2023 r. powoływał się na wykonanie orzeczenia poprzez czynności podjęte 31 lipca 2023 r. oraz 15 września 2023 r. Z treści tych pism jednoznacznie wynika, że po wydaniu orzeczenia nie zostały udzielone jakiegokolwiek informacje dotyczące okresu 2011 – 2014r. Pozostałe okoliczności, na które powoływał się pozwany były przedmiotem odpowiedzi na zażalenie, co oznacza, że były znane Sądowi Apelacyjnemu. Nie ma zatem podstaw od uchylecia lub zmiany postanowienia o nakazaniu udzielenia informacji.

Jeżeli pozwany rzeczywiście nie dysponuje informacjami za lata 2011 – 2014 r. to w ramach wykonania orzeczenia w trybie art. 1050 §1 k.p.c. winien złożyć stosowne oświadczenie wiedzy tj. wskazać, że takich informacji nie posiada, co z punktu widzenia sądu egzekucyjnego stanowi wykonanie orzeczenia i nie daje podstawy do zastosowania przewidzianych w art. 1050 k.p.c. środków przymusu. Pamiętać bowiem należy, że postanowienie o nakazaniu udzielenia informacji nie opiera się na wykazaniu przez uprawnionego, że obowiązany na pewno ma takie informacje, lecz jedynie na uprawdopodobnieniu. Oświadczenie takie, podobnie jak oświadczenia zawierające informacje, podlega rygorowi odpowiedzialności karnej na podstawie art. 479¹¹⁷ § 1 k.p.c. w zw. z art. 233 § 6 k.k. Poza tym pamiętać należy, że w myśl art. 479¹¹⁷ § 2 k.p.c. w zw. z art. 261 k.p.c. pozwany może odmówić udzielania informacji, jeżeli naraziłoby go to na odpowiedzialność karną. Oparta na tej podstawie odmowa udzielenia informacji również nie powinna skutkować stosowaniem środków przymusu.

Reasumując, w świetle przedstawionych przez pozwanego okoliczności nie ma podstaw do zmiany postanowienia z 27 czerwca 2023 r. w trybie art. 742 k.p.c.

SSO Weronika Klawonn

ZARZĄDZENIE

1. (...)

2. (...)

(...)

(...)